

TEKST //

TORBEN ELSIG-PEDERSEN, REDAKTØR

Vejledningen skal skabe håb og optimisme

Der skal være mere fokus på det enkelte menneske fremfor snorlige planer for uddannelse og arbejdsliv, mener nyudnævnt professor MSO i karrierevejledning, Rie Thomsen, fra DPU, Aarhus Universitet

Der er mange, der vil noget med karrieren, og det gælder ikke kun det enkelte menneske. Virksomheder, politikere og faglige organisationer har også en stor interesse i at påvirke menneskers karrierevalg i en bestemt retning. Og det er der sådan set ikke noget galt med, men det er en god idé at bekende sine hensigters kulør. Sådan lyder det fra Rie Thomsen, der forsker i karrierevejledning på DPU, Aarhus Universitet og nytiltrådt professor MSO i karrierevejledning.

»Hvis man laver karrierevejledning, der skal løse specifikke opgaver såsom at få unge mennesker hurtigere gennem uddannelsessystemet, skal man måske overveje at kalde det noget andet end vejledning. For det får bare de unge til at sige: 'Jeg gider ikke gå til vejledning, for jeg får bare noget at vide, som jeg har hørt hundrede gange før: Du skal skynde dig gennem systemet, du skal vælge rigtig første gang',« lyder det fra Rie Thomsen.

Vejledning med mening

Den nye vejlednings-professor mener først, karrierevejledning er interessant, hvis den kan få unge til at føle sig optimistiske og håbefulde.

»Vejledningen skal være et sted, hvor

>> Det er for eksempel ikke altid, man skal være omstillingsparat. Nogle gange skal man bare stå fast på det, man selv vil med sit arbejdsliv.

RIE THOMSEN.

PROFESSOR I
KARRIEREVEJLEDNING

unge mennesker føler sig trygge ved, at de kan klare det næste skridt selv og godt kan håndtere det, hvis noget ændrer sig undervejs,« siger Rie Thomsen, der har været optaget af begrebet karrierevejledning, siden hun i 2005 tog hul på sin Ph.d.-afhandling om, hvordan man kan lave vejledning, der giver mening i menneskers liv.

»Jeg er optaget af at forstå karriereudvikling fra et menneskeligt perspektiv. I hverdagen får de unge ofte at vide, at nu kommer der til at mangle ingeniører eller håndværkere, og de voksne får at vide, at nu kommer robotterne, eller at der sker så mange forandringer, så du skal være fleksibel og omstillingsparat. Der er så mange, der gerne vil noget på andres vegne, men det er ikke altid på en måde, hvor der bliver skelet til, hvad det betyder for mennesker. Det er fx ikke altid, man skal være omstillingsparat. Nogle gange skal man bare stå fast på det, man selv vil med sit arbejdsliv. Og hvis de ønsker ikke kan blive opfyldt dér, hvor man er, kan det være, man skal søge et andet sted hen,« siger Rie Thomsen.

Fra arbejdsliv til liv med arbejde

I stedet for at løse samfundets problemer skal vejledningen være en praksis, hvor mennesker kan udforske deres muligheder sammen med én, der har en professionel indsigt i mulighederne for udvikling på arbejdsmarkedet – og mulighederne for efteruddannelse, hvis det gælder de lidt ældre generationer, mener Rie Thomsen.

»Det er utrolig vigtigt, at vejledning er en fælles udforskningsproces. Vejle-



derne skal vide noget om, hvilke muligheder der er, og hvad der er vigtigt at undersøge. Og det menneske, der indgår i vejledningsprocessen, skal vide en hel masse om sit eget liv; hvad har de været optaget af, hvilke forandringer ønsker de og hvorfor? Hvordan bliver det et godt – ikke bare arbejdsliv – men et godt liv, hvori der indgår et arbejde,« pointerer Rie Thomsen.

Hun mener, en bedre karrierevejledning blandt andet kan være med til at lette noget af det pres, som mange føler i deres overvejelser om uddannelse og karriere.

»Jeg tror, noget af den stigning i stress >>>

DANMARKS FØRSTE PROFESSOR I KARRIEREVEJLEDNING

Rie Thomsen er Danmarks første professor i karrierevejledning. Hun er kendt som en markant og nyskabende forsker inden for vejledningsfeltet siden hun blev ph.d. med afhandlingen 'Vejledning i fællesskaber', som hun modtog Schultz vejledningspris for. Læsere af magasinet Vejlederen vil også kende ganske godt til Rie Thomsen, idet hun udgør den ene tredjedel af anmelderpanelet 3xR, som i hvert nummer kommenterer en ny udgivelse.

og angst, vi ser, skyldes, at både unge og voksne mangler redskaber til at håndtere det pres, de oplever. Karrierevejledning kan reducere presset, fordi den giver en indsigt i, hvad man kan gøre. Og det har vi som samfund brug for. For der vil være arbejdspladser, der lukker, og mennesker, der skal finde en anden vej ind på arbejdsmarkedet. Derfor er det også en erfarings- og erkendelsesproces, vi som samfund skal støtte op om,« siger Rie Thomsen, som blandt andet gerne så, at der blev lavet en udredning af karrierevejledningen i Danmark og de forskellige interesser, der er på spil. Noget tilsvarende er allerede lavet i Norge og Sverige.

Hun peger på, at der er forskel på, hvordan man internationalt set vejleder de unge. I nogle lande er der fra politisk side fokus på at vejlede til øget social lighed i samfundet, og hvordan vejledningen kan være med til at nedbryde etniske og kønsmæssige barrierer. I Danmark er vi mest optagede af, at vejlede de unge i valget af uddannelse.



Til netmagasinet Zetland siger hun således, at vejledningen dermed ofte bliver en engangsforestilling, der handler om at afklare et valg, mens vejledning internationalt snarere bliver set som en længere læringsproces.

»Det store spørgsmål er, hvad man vil med vejledningen politisk set. Skal den løse nogle bestemte og specifikke opgaver, eller kan vejledningen være uafhængig og i borgerens interesse? Allerede i rammesætningen af vejledningen bestemmer man sig som samfund for, hvad man vil med den som praksis.«

I Danmark skal de unge for eksempel allerede i 8. klasse have en ide om, hvilket uddannelses- og arbejdsliv, de ønsker.

»Men man udvikler sig rigtig meget fra 8. klasse, til man er 18 år, og det under vurderer man, når de unge skal vælge retning så tidligt. Man burde kunne ændre sine valg ud fra det, man lærer om sig selv i løbet af de år,« mener Rie Thomsen.

>> Hør her, hvis du opdager undervejs i din uddannelse, at du får lyst til noget andet, så er det helt normalt. Det gør langt de fleste. Og hvis der sker noget, som forhindrer din plan, så er det også helt normalt. Det kan du sagtens håndtere.

RIE THOMSEN,

PROFESSOR I KARRIEREVEJLEDNING

De politiske begrænsninger gennemsyrrer også de unges muligheder for valg af uddannelse nummer to. Men begrænsningerne harmonerer dårligt med selve idéen om karrierevejledning, hvor den enkeltes læring undervejs, skal have betydning for det liv den enkelte skaber.

#twistedcareer

For Rie Thomsen har det været vigtigt at sprede budskabet om, at de valg, unge mennesker træffer, ikke nødvendigvis afgør resten af deres (arbejds)liv. Derfor opfordrede hun på det sociale medie Twitter i sommeren 2018 offentligheden til at dele deres historier om skæve karriereforløb under hashtagget 'twistedcareer'.

»Rigtig mange unge ved ikke, at de voksne, de møder i deres dagligdag, har haft en karrierevej, der har været

fuld af skift, forandringer og bump undervejs. Og gennem den politiske kommunikation får de i dag at vide, at karriere går en meget lige vej. Der er en forventning om, at de skal vælge rigtigt. Og at de har valgt noget forkert, hvis de opdager, de hellere vil noget andet. Jeg kunne godt tænke mig, at vi i stedet for spredte et andet budskab: Hør her, hvis du opdager undervejs i din uddannelse, at du får lyst til noget andet, så er det helt normalt. Det gør langt de fleste. Og hvis der sker noget, som forhindrer din plan, så er det også helt normalt. Det kan du sagtens håndtere. Det kan blive lige så godt. Måske kan det endda blive endnu bedre, sådan så du ender med slet ikke at kunne forestille dig, at det, du tænkte på dengang, var det, du skulle nu,« siger Rie Thomsen, der med #twistedcareer har ønsket at bidrage til, at unge nemt kan

søge sig frem til inspiration til en variation af spændende arbejdsliv.

Uddannelsespolitisk er der en forestilling om en forudsigelig karrierevej, men i praksis skifter folk job og uddannelse undervejs. Og mange kommer i tvivl om, hvad der er den rigtige karrierevej for dem.

»Det er ikke farligt, det er ikke forkert, og det er helt i orden at være i tvivl undervejs både i uddannelsen og i arbejdslivet. Faktisk er tvivlen et vilkår,« lyder det fra Rie Thomsen, der ønsker at gøre op med forestillingen om, at store, vigtige stillinger eller kreative arbejdsområder altid er det bedst tænkelige.

»Det er et snævert perspektiv at måle succes på, hvad der giver anerkendelse i andres øjne. Jeg er optaget af at lave en karrierevejledning, som stiller spørgsmålet: Hvordan bliver dit liv, som du ønsker, det skal være?«